

Onkologickou léčbu nelze odložit. Pacient by se měl o všech možnostech informovat včas.

Rakovina plic je v současnosti onemocnění, jehož výskyt je na strmém vzestupu. Po zhoubných nádorech tlustého střeva jde o nejčastější nádorové onemocnění v ČR. Vysoký výskyt karcinomu plic a zároveň jeho vysoká smrtnost tak představují celosvětový problém. Protonové centrum v Praze (PTC) je jedním ze zdravotnických zařízení, kde lze karcinom plic léčit moderní a šetrnou technologií protonové radioterapie. MUDr. Alexandra Haas, která se v PTC na léčbu této diagnózy specializuje, v rozhovoru možnosti této léčebné metody hrazené zdravotními pojišťovkami přibližuje.

■ Paní doktorko, mohla byste shrnout současnou situaci okolo diagnózy rakoviny plic v ČR? Dalo by se z vašeho pohledu lékaře uvést, kam léčba tohoto onemocnění pokročila a jaké má výhledy do budoucna?

Karcinom plic představuje celospolečenský problém – jak ve světě, tak v České republice. Je to onemocnění s vysokou incidencí a zároveň nejčastější příčina úmrtí ze všech zhoubných nádorů.

S lepším porozuměním molekulární biologie nádorového onemocnění se v poslední době rozšiřují i léčebné možnosti pokročilého onemocnění a vedou ke zlepšení výsledků tohoto onemocnění.

V roce 2015 byla do klinické praxe zavedena léčiva s novým mechanismem účinku, tzv. biologicky cílená léčba a imunoterapie. Ta doplňuje základní léčebné postupy – chirurgii, radioterapii a chemoterapii. Věřím, že využitím přesnějších technologických přístupů v léčbě, mezi které patří i protonová radioterapie, lze posunout celkové přežití pacientů u tohoto závažného onkologického onemocnění.

■ Kterou část populace toto onemocnění postihuje nejčastěji?

Přestože se s karcinomem plic v minulosti potýkali spíše muži kuřáci, s vrcholem výskytu mezi 60 až 70 lety, v posledních desetiletích se tyto rozdíly

stírají a významně stoupl výskyt i mortalita také u žen.

Pacienti nás mohou kontaktovat kdykoli a bez doporučení lékaře

■ V souvislosti s onkologickým onemocněním plic téměř každému vystane na mysli kouření. Do jaké míry se podílí na vzniku tohoto onemocnění? A jaké další nejčastější rizikové faktory jsou s tímto onemocněním spojovány?

Co se týče rozvoje této choroby, ano, často citované je především kouření, ale také neodvratné stárnutí populace. Přestože zmiňované kouření zůstává nejvýznamnějším rizikovým faktorem pro rozvoj karcinomu plic, existuje celá řada dalších faktorů, které mohou rozvoj onemocnění způsobit i u celoživotních nekuřáků, například pasivní kouření, alkohol, znečištěné ovzduší, expozice chemickým látkám či rozpouštědly, dále některé virové infekce a chronická respirační onemocnění.

■ Při kterých příznacích by tedy měli lidé zpozornět?

Karcinom plic je onemocnění, které ze začátku nemusí mít žádné specifické projevy a dlouho zůstává nerozpoznáno, projeví se nespecificky únavou, nechutenstvím nebo úbytkem na váze. Typické projevy jsou kašel, vykašlávání krve, chrapot, event. dušnost pacientů.

■ A jak vlastně funguje protonová radioterapie?

V PTC využíváme moderní metodu tzv. tužkového skenování. Protonový svazek díky svým fyzikálním vlastnostem umožňuje zacílit požadované ložisko a významně snížit ozáření okolních zdravých tkání a orgánů, což je největším benefitem protonové léčby. Výrazně se tak snižuje riziko vzniku nežádoucích vedlejších účinků léčby a zvyšuje se kvalita života pacientů po léčbě.

V případě ozáření plic mů-

žeme velmi významně snížit nežádoucí účinky ozáření na funkční plicní tkáň. A dále se to týká všech struktur v oblasti tzv. mediastina – srdce, srdečních struktur, věnčitých tepen, chlopní, velkých cév, jícnu, míchy, průdušnice a bronchiálního stromu i mléčných žláz. Tím předcházíme riziku vzniku mnoha onemocnění.

■ Jak léčbu pacienti zvládají?

S programem léčby karcinomu plic jsme začali v roce 2015. Musím říci, že průběh protonové léčby je snášen velice dobře, zejména bez zhoršování dušnosti a kašle, kterými v určitém stupni trpí většina těchto pacientů již před nástupem do léčby a které významně omezují kvalitu života pacientů.

■ Můžete uvést hlavní přínosy protonové radioterapie při léčbě karcinomu plic?

Nejzásadnější výhodou je minimalizace ozáření okolních zdravých tkání. V Protonovém centru léčíme pacienty s nemalobuněčným karcinomem plic. Pro maximální efekt onkologické léčby je zásadní vysoká dávka záření dodaná přímo do nádoru, což v některých případech při fotonovém ozáření může představovat značný problém.

■ Které další diagnózy jsou pro léčbu protonovou radioterapií vhodné?

U fotonového ozáření se právě kvůli vysokému riziku poškození okolních orgánů nedaří u všech pacientů nádor ozářit takto vysokou dávkou. A to může vést k návratu onemocnění.

Budova pražského protonového centra.

Díky nejnovějším technologiím a našim zkušenostem s protonovou radioterapií dokážeme úspěšně léčit široké spektrum diagnóz. Jedná se o dětské nádory, maligní lymfomy, nádory centrální nervové soustavy, nádory hlavy a krku, sarkomy a nádory zažívacího traktu. V poslední době se zvyšuje i počet pacientů k protonové radioterapii karcinomu prsu, kdy dochází k vysoce žádoucímu snížení dávky na srdeční struktury.

V lednu jsme zprovoznili videoambulanci, aby byly i vstupní konzultace dostupné všem pacientům online

Od počátku provozu Protonového centra léčíme, a velmi úspěšně, také muže s karcinomem prostaty. Rakovinu prostaty je možné řešit několika způsoby. Protonová léčba dokáže úspěšně vyléčit až 97 % pacientů s karcinomem prostaty nízkého rizika a více než 90 % pacientů se středně rizikovými nádory prostaty.

■ V souvislosti s aktuální pandemickou situací covid-19 nelze nepoložit otázku, jak se Protonové centrum s tímto stavem vypořádává? Komplikuje situace okolo pandemie onkologickou léčbu?

Samozřejmě, jedná se o velmi vážnou situaci, na kterou musíme reagovat. Díky oddělení kvality se nám podařilo nastavit taková opatření, která nám umožňují i v této těžké době stále léčit a přijímat do léčby nové pacienty. Zahájení onkologické léčby není možné od-

■ Protonová léčba je ze zákona hrazena zdravotními pojišťovkami. Je tedy dostupná všem občanům z České republiky. PTC má uzavřeny dlouhodobé smlouvy s českými zdravotními pojišťovkami, a také pro zahraniční pacienty se slovenskými a vybranými evropskými pojišťovkami.

■ Pražské Protonové centrum (PTC) dosud léčilo přes 6000 pacientů z 50 států světa. Kromě samotné léčby poskytuje PTC i diagnostiku, a to nejen svým onkologickým pacientům, ale i široké veřejnosti, prostřednictvím magnetické rezonance (MR) a pozitronové emisní tomografie v kombinaci s počítačovou tomografií (PET/CT).

■ Protonová léčba je v současnosti nejšetrnější radioterapií, která dává vysokou šanci na úspěšné zvládnutí léčby při minimalizaci vedlejších účinků spojených s léčbou. Umožňuje velmi přesně zacílit na nádor a tím snížit nežádoucí ozáření okolních tkání a orgánů.

Stranu připravil Jiří Tichý

KAŽDÝ PACIENT MÁ SVÉHO OSOBNÍHO ASISTENTA – KOORDINÁTORA

- Pacienty často trápí bolesti, strach, pochybnosti, které se v době koronaviru samozřejmě násobí, proto každý nemocný pacient má v Protonovém centru svého osobního koordinátora, který mu je plně k dispozici.
- Komunikace Klientského servisu s pacientem zahrnuje podání základních i doplňujících informací o protonové terapii, zajištění posouzení vhodnosti tohoto typu léčby pro každého pacienta individuálně, zabezpečení potřebných vstupních vyšetření, vyřízení všech administrativních úkonů k zahájení léčby apod. Vždy se v Protonovém centru snaží, aby zdejší pacienti nečekali zbytečně a šli na konzultaci s lékařem pokud možno na čas, na který byli objednáni.
- I po schůzce s lékařem je každý koordinátor připraven se s pacientem znovu sejít a probrat s ním další kroky, případně s ním zodpovědět otázky, které ještě pacienta napadly v průběhu konzultace u lékaře.
- Následují administrativní kroky, které za pacienta řeší právě jeho osobní koordinátor, který naplňuje všechna potřebná vyšetření k zahájení léčby a zároveň si oboustranně potvrdí datum a čas zahájení. Ten se vždy snaží personál PTC naplánovat nejen podle závazných medicínských protokolů, ale i s ohledem na časové možnosti pacienta.

Partnerem stránky je

NADAČNÍ FOND
PRO PROTONOVOU
TERAPII